

Školitelovo posouzení bakalářské práce Václava Paty Dělníci Kena Loacha.

Hned v Úvodu nastupuje Václav zostra na zvolené téma – Ken Loach a úděl dělnictva v Anglii (Velké Británii), a to jak aktuálně, tak historicky (viz rozebíraný film Dny naděje a časové rozpětí režisérova díla). Hned v Úvodu se bohužel objeví to, co práci připravovanou svědomitě, ale formulovanou a psanou v časovém stresu, znehodnocuje – neobratnost, ledabylost a někdy přímo zašmodrchanost (nesrozumitelná zmatenost) pokud jde o jazykové prostředky. Kladu si otázku, v čem hledat příčinu? Jednak v určité formulační indispozici, unáhlenosti i zarytosti (ta občas vydá osobitý výraz), jednak v podcenění času, který je potřebný k tomu, abychom z obsažných poznámek, materiálových podkladů, pramenů, dílčích postřehů, nápadů a myšlenek stvořili text, jenž by to cenné, osobně domyšlené a vyhodnocené (třebas i sporně) sdělil – těm, kdo ho budou číst a snažit se pochopit, jak jeho autor to či ono myslel. Onen text se přitom může vyznačovat stylistickou jednoduchostí a zkratkovitostí, která zatím Václavovi vyhovuje (možná proto, že vytváření složitějších vět by ho svazovalo a zdržovalo). Avšak i jednoduchost a zkratkovitost vyžaduje kultivaci, například z hlediska použitých slov a všemožných vazeb (například pádových, předložkových aj.). Doufám, že zanedbání, ke kterému tu došlo, bude pro autora bakalářské práce na téma Kena Loacha do budoucna poučením a impulzem k jazykové péči a obezřetnosti. Český jazyk si to zaslouží.

Nyní něco málo k obsahu práce. Přestože „sociální realismus“ se začíná rozvíjet vlivem historických okolností v anglické literatuře, a to dílem Elisabeth Gaskellové (viz román Mary Barton, 1848), a sociální žánr filmový se inspiruje v 50. letech literaturou (dělnický román, prózy tzv. rozhněvaných), bakalářská práce neumožňuje danou tradici náležitě přehlédnout. Václav se proto omezuje na citování a parafrázi slovníkové žánrové charakteristiky sepsané Dagmar Mocnou.

Domnívám se, že příliš se nezdařila ani prezentace Free Cinema, která je poznamenána zmateností a nahodilostí. Možná bylo potřebné položit si otázku, v čem právě Ken Loach na hnutí navazuje, kde lze spatřovat spojitosti. Z práce o tom sice lecos vyčteme, avšak chybí soustavnost, kterou by právě hledisko, zvolené a funkční, umožnilo.

Profilování režiséra, o němž Václav dnes ví více než kdokoli jiný v tuzemsku (a to i díky dlouhotrvajícímu nezájmu), se opírá o fakta a když opomenou formulační neobratnosti a řadu vynechávek, které čtenář nese dosti nelibě, poskytuje množinu zajímavých a užitečných zjištění a souvislostí.

To, co se v režisérovyých filmech opakuje (tedy konstanty zakládající kontinuitu díla a postojů) by bylo možno pochopitelně rozšířit. Rozčlenění filmů podle místa (lokace), kde se odehrávají, se mně jeví vzhledem k zásadní roli prostředí a konkrétní sociální komunity také podstatné. Pro pokus o celostní postižení uměleckého typu má jistý smysl i hledisko gendrové (muži a ženy ve filmech Kena Loacha), hlavně však uplatňování dokumentárního stylu i stylizace. To odpovídá režisérovu zaměření i tomu, že velkou část jeho filmografie tvoří právě dokumenty.

Když se při nelehké četbě bakalářské práce dospěje k dělnickému tématu, jako by její autor získal poněkud větší jistotu a je mu i lépe rozumět. Dočkáme se zasvěcených a zasvěcujících informací o vybraných filmech (hlavně o historických Dnech naděje, Lůze a Výhybkářích), které Václav prezentuje po svém a živě, také si o nich něco myslí, upozorňuje na některé filmařské postupy.

I když glosující, poznámkový, postřehový a aditivní (přiřazovací) styl může působit nedopracovaně (jako přepsání dílčích poznámek), z hlediska obsahového a informačního se mi jednotlivé rozbory jeví přínosné. Je mi sympatické, že autor uplatňuje etické hledisko a postoj, že souzní s režisérovou angažovaností, s jeho potřebou usvědčovat zlořád a vyjadřovat apel. Václav chápe význam, jenž je v sociálním žánru prisuzován kolektivitě a individuaci uskutečňované v jejím rámci (srov. tituly Lůza, Výhybkáři). Akceptace observované reality se projevuje v typech postav i v zaznamenání životního stylu a projevů – lidí fyzicky pracujících. Specifický musí být humor i to, jak se utvářejí a někdy též završují (tragicky) jejich osudy.

Díky ocenění filmu Já, Daniel Blake se i u nás po velmi dlouhé době začalo o režisérovi vyhraněných postojů a politické kritičnosti psát. Proto Václav mohl použít citace s filmových recenzí a nějak se k nim vyjádřit. Ač se to v práci pouze konstatuje, za pozornost stojí odlišnost od kolektivně pojatých příběhů. Syžet se zakládá na individuálním hrdinovi, na poutavé osobnosti, jež se ocitá mimo kolektiv, protože přišlo stáří a nemoc. Zkušenost a srážka se státní institucí, která by měla pomoci, aby ten, kdo poctivě pracoval, mohl důstojně dožít, představuje deprimující šok a prožitek postupně ochromující bezmoci. Když se nemůže už ani pomáhat, třeba zoufalé matce, smysl života se vytrácí. Film Já, Daniel Blake by si zasloužil důkladnější analýzu a hlubší existenciální úvahu. V rámci předkládané práce ho beru jako dovětek, snad epilog, právě proto, že se od Lůzy a Výhybkářů podstatně odlišuje. Nepatří snad do jiné skupiny filmů Kena Loacha?

Na závěr několik doplňujících dotazů:

1/ Pochybuji o výroku Postavy nejsou psychologické... jako o výroku platném pro celek režisérova díla.

2/ Co je míněno termínem „teoretický okraj“, pakliže vezmeme past’ák jako model státu? (jde tu o Osamělost přespolečného běžce)

3/ Co autor považuje ve filmu Jimmyho tančírna za zjednodušující? Nemá na mysli jiný význam?

4/ Jaké možnosti lidí bez domova „ukazuje“ film Cathy Come Home?

5/ Jak se ve filmu Kes spojí město s bratrem, aby zabili chlapcovu naději?

6/ Proč fetišizace formy souvisí ve filmu Dny naděje s hospodskou scénou, pro níž bylo použito dokumentární pozorování?

7/ Jak se ve filmu o Danielu Blakeovi „přidává“ citové vydírání?

Práci Václava Paty hodnotím pozitivně z hlediska její obsažnosti a osobního zaujetí autora, negativně z hlediska jazykové a formulační problematičnosti řady výroků a celých pasáží. Navrhuji známku C a práci doporučuji k obhajobě.

Doc. Marie Mravcová